

Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej z perspektywy młodzieży

Piotr Czerniejewski

Wprowadzenie

Region Wielkopolski Wschodniej przez lata czerpał korzyści z istnienia przemysłu wydobywczo-energetycznego. Jego obecność powodowała jednak również pewne negatywne konsekwencje, z którymi region mierzy się do tej pory. Przed Wielkopolską Wschodnią stoją dziś jednak kolejne wyzwania. Jest to przede wszystkim konieczność przeprowadzenia procesu sprawiedliwej transformacji, która jest jedyną drogą rozwoju, pasującą do profilu górniczego zagłębia. Konieczność przeprowadzenia procesu wynika z postępujących zmian klimatycznych, kończących się złóż w regionie, negatywnych skutków środowiskowych, społecznych, czy gospodarczych wynikających z funkcjonowania obecnego przemysłu. Świadomość nadchodzących zmian doprowadziła do podjęcia przez interesariuszy pierwszych kroków. W przygotowaniach uczestniczą przede wszystkim strona samorządowa (Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Samorzady miast i gmin regionu), strona społeczna (lokalne organizacje pozarządowe) oraz przedsiębiorcy (Grupa Kapitałowa ZE PAK). Decydenci mają skąd czerpać dobre wzorce. Proces sprawiedliwej transformacji przeszedł już decydującą fazę m.in. w Zagłębiu Ruhry w Niemczech, a w roku 2018 proces zintensyfikował się we wszystkich regionach górniczych Australii, czy Hiszpanii. Wprowadzone rozwiązania są punktem wyjścia do planowania działań w Wielkopolsce Wschodniej. Działania te związane są z transformacją energetyczną, czyli przejściem z energetyki opartej na węglu na zielone źródła energii, transformacji społecznej związanej z kwestią zatrudnienia pracowników z sektora wydobywczo-energetycznego oraz z edukacją i transformacją środowiskową, która naprawi szkody powstałe przez obecność dotychczasowego przemysłu oraz transformacją infrastrukturalną polegającą na poprawie stanu infrastruktury (drogi, kolej, uzbrojenie terenów), co wzbogaci lokalną ofertę inwestycyjną. Wszystko to będzie możliwe dzięki stworzeniu rządowego programu wsparcia dla Wielkopolski Wschodniej oraz wykorzystaniu środków unijnych

z platformy transformacyjnej regionów górniczych. Proces całkowicie zmieni strukturę gospodarczą regionu, jednak jedynie gdy przeprowadzony zostanie w odpowiednich ramach czasowych, oparty na dialogu społecznym i zasadach zrównoważonego rozwoju. Jest on wówczas szansą na zniwelowanie negatywnych skutków samego istnienia przemysłu wydobywczo-energetycznego, jak i wizji jego nagłego upadku.

Poniższy raport zawiera propozycje osób młodych na konkretne projekty transformacyjne, które rozwiążą problemy, z którymi region mierzy się obecnie oraz wytyczą nową ścieżkę rozwoju. Poniższe propozycje zostały wypracowane przez grupę aktywistek i aktywistów, studentek i studentów oraz uczennic i uczniów z regionu Wielkopolski Wschodniej.

Projekty

1. Zmiana oferty edukacyjnej szkół średnich i wyższych

Rozwiązanie problemów:

- mały wybór kierunków studiów,
- słaba oferta edukacyjna,
- zbyt sztywna oferta szkół średnich,
- słaby wizerunek PWSZ,
- niedostosowanie kierunków studiów do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy,
- brak wykwalifikowanej kadry/specjalistów z zakresu energii odnawialnej,
- problem ze zdobyciem doświadczenia,
- słaba współpraca uczelni z przedsiębiorstwami w odniesieniu do nabywania praktyki przez studentów

a) ankieta o zapotrzebowaniu edukacyjnym

- Przeprowadzenie ankiet w szkołach podstawowych regionu konińskiego na temat oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych, w celu otrzymania informacji zwrotnej na temat zapotrzebowania danych profili licealnych i kierunków w technikach
- Przeprowadzenie ankiet w szkołach ponadpodstawowych regionu konińskiego na temat oferty edukacyjnej szkół wyższych (PWSZ, Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich itd.) w celu otrzymania informacji zwrotnej na temat zapotrzebowania danych kierunków studiów

b) dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy

- stworzenie kierunków odpowiadających wytyczonej drodze rozwoju regionu: energetyka odnawialna, mechatronika, ochrona środowiska itd.
- przeanalizowanie potrzeb kierunkowych poprzez kontakt z inwestorami i stworzenie kierunków odpowiadającym ich planom przyszłej działalności gospodarczej np. fabryka Johnson Matthey
- zmiana zarówno kierunków w szkołach zawodowych i technikach, jak i na uczelniach wyższych
- postawienie na kierunki techniczne i informatyczne, zamiast na humanistyczne (socjologia, kulturoznawstwo itd.)

c) ukierunkowanie szkół ponadpodstawowych regionu na konkretne działy tematyczne

- dana szkoła nie powinna prowadzić zajęć innych niż sugerowałaby nazwa np. Zespół Szkół Budownictwa i Kształcenia Zawodowego nie powinien szkolić kelnerów i kucharzy
- przemianowanie Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych na Zespół Szkół Techniczno-Energetycznych (włączenie obecnego Zespołu Szkół Technicznych)
- Zespół Szkół im. Mikołaja Kopernika jako domyślna szkoła dla kierunków takich jak hotelarstwo, fryzjerstwo, kucharz itd.

d) utworzenie wydziału zamiejscowego Politechniki Poznańskiej

- wydział zielonych technologii z kierunkami takimi jak: energetyka, ochrona środowiska itp.

e) rozwój PWSZ

- aktywizacja samorządu studenckiego – włączenie w proces decyzyjny uczelni,
- warsztaty ze studentami w celu wypracowania koncepcji rozwojowych
- nowe kierunki studiów

f) programy stażowe i praktyki dla uczennic i uczniów szkół ponadpodstawowych oraz uczelni wyższych

- zwiększenie ilości obecnych programów (ich ilość jest zbyt mała, stąd nie obejmuje większości osób)
- wprowadzenie staży do liceów
- praktyki w nowym sektorze zielonych technologii

2. Pakiet zajęć dodatkowych w szkołach

Rozwiązanie problemów: mały wybór i za duże ceny zajęć dodatkowych, zbyt sztywna oferta szkół średnich

Zajęcia finansowane z jednego programu na wzór innych miast, które takie programy wdrażają np. Poznań

a) warsztaty z kompetencji miękkich

- umiejętność pracy w grupie,
- kreatywność, nieszablonowe rozwiązania,
- kontakty interpersonalne itd.

b) edukacja obywatelska

- dlaczego warto angażować się społecznie
- odpowiedzialność społeczna za społeczność
- dlaczego wybory są ważne itd.

c) wykorzystanie godzin wychowawczych

- wszelkie dodatkowe zajęcia mogą być prowadzone na niezagospodarowanych do tej pory godzinach wychowawczych

d) lekcje z urzędnikami, władzami miasta

e) lekcje z osobami z otoczenia społeczno-gospodarczego (ARR, przedstawiciele przedsiębiorstw, NGOów)

3. Programy aktywności dodatkowych dla mieszkańców

- szydełkowanie, bingo, planszówki
- darmowe zajęcia muzyczne i techniczne dla młodzieży

4. Młodzieżowy Inkubator Twórczości

a) przestrzeń do realizacji swoich pomysłów dzięki wsparciu:

- technicznemu (zasoby fizyczne),
- finansowemu
- merytorycznemu (eksperti wspomagający)

b) wydzielona część inkubatora przedsiębiorczości, która skupi się na rozwoju przedsiębiorczości wśród młodzieży

c) eksperci z inkubatora będą realizowali zajęcia dodatkowe w szkołach w myśl pkt. 2

5. Młodzieżowy Grant

Rozwiązanie problemów: zbyt małe fundusze na rozpoczęcie własnej działalności i ograniczona ich dostępność, ograniczony dostęp do grantów, brak gwarancji zatrudnienia po odbytym stażu

a) obywatelski

- dotowanie działań aktywistycznych
- program połączony z szeroką kampanią dot. aktywizmu młodych

b) przedsiębiorczy

- na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- dla osób, które zdecydują się wrócić do regionu

6. Inkubator Przedsiębiorczości

a) przestrzeń coworkingowa

- możliwość wynajęcia biurka do pracy, co ogranicza koszty prowadzenia biura

b) pomoc finansowa

c) wsparcie merytoryczne

- eksperci,
- szkolenia itd.

d) wsparcie techniczne

- możliwość wypożyczenia zasobów potrzebnych do prowadzenia działalności

7. Programy szkoleniowe

Rozwiązanie problemów: ograniczona dostępność szkoleń dotyczących założenia własnej działalności gospodarczej lub przebranżowienia

- osoby zatrudnione w przemyśle wydobywczo-energetycznym

- młodzież do 26 roku życia
- osoby 50+

8. Odnowa zasobów wodnych

- większe dopłaty dla rolników tworzących zbiorniki wodne
- wzięcie odpowiedzialności za powstałe szkody przez kopalnie – rozprowadzenie wód do wysychających jezior

9. Rekultywacja terenów pokopalnianych

Rozwiązanie problemu: niewykorzystane tereny pokopalniane, mało farm fotowoltaicznych

- wykorzystanie terenów po odkrywkach węgla brunatnego do rozwoju farm fotowoltaicznych i wiatrowych
- plaże publiczne, infrastruktura pod gastronomię itd.
- przywrócenie bioróżnorodności na zdegradowanych obszarach dzięki zalesianiu i zabiegom glebowym

10. Rozwój terenów zielonych z udziałem mieszkańców

Rozwiązanie problemu: mało ogrodów/zieleni

- wspólne ogródki mieszkańców na dachach bloków
- ogrody na dachach budynków użyteczności publicznej: KDK, szkoły itd.
- parki kieszonkowe

11. Ekologiczny transport publiczny

Rozwiązanie problemów:

- słaba komunikacja miejska i na obszarach powiatu,
- słaba jakość taboru komunikacyjnego,

- zbyt mało alternatywnych środków transportu publicznego,
- brak karty miejskiej/powiatowej

a) ankieta

- przeprowadzenie badań wśród mieszkańców powiatów, aby wiedzieć jakie jest zapotrzebowanie na transport publiczny

b) wymiana taboru na elektryczny lub wodorowy

c) karta regionalna na komunikację publiczną

- do użycia w autobusach MZK i PKS Konin oraz pociągach Kolei Wielkopolskich na terenie miasta Konina, powiatu konińskiego, tureckiego, kolskiego i słupeckiego

d) rozwój transportu mobilnego

- rozbudowa ścieżek rowerowych i stacji roweru miejskiego

12. Młodzieżowe Rady w Wielkopolsce Wschodniej

Rozwiązanie problemów:

- mała aktywność młodzieży i studentów,
- MRM nie ma zasobów i kompetencji do działania
- słaba promocja MRM

a) zwiększenie kompetencji Młodzieżowej Rady Miasta Konina

b) powołanie Młodzieżowej Rady Powiatu Tureckiego, Kolskiego i Słupeckiego

c) umowy wolontaryjne dla Młodzieżowych Rad

- umożliwi to zaangażowanie się chętnych osób do działania, które nie uzyskały mandatów radnych

d) kongres samorządów uczniowskich

- zebranie osób z samorządów uczniowskich w celu wymiany doświadczeń i zaplanowania wspólnych działań

13. Szkoła Liderów Wielkopolski Wschodniej

Rozwiązanie problemu: brak liderów inicjujących rozwój regionu

- program szkoleń i warsztatów dla osób, które pragną nabyć umiejętności liderские, chcą działać lokalnie, a nie wiedzą do końca jak

14. Budżet Obywatelski każdego z powiatów Wielkopolski Wschodniej

15. Zakładka na stronie Urzędu Miasta Konina dla młodzieży

Rozwiązanie problemów: brak zniżek dla studentów lub informacji o nich, brak promocji lub informacji o wydarzeniach w regionie

- informacje o wydarzeniach kulturowych dla młodzieży w regionie
- informacje o formach aktywizmu społecznego, inicjatywach oddolnych itd.
- informacje o stażach, praktykach i ofertach pracy
- informacja o zniżkach dla studentów

16. Współdziałanie gmin i powiatów Wielkopolski Wschodniej

Rozwiązanie problemu: mała integracja gmin w powiecie

- więcej projektów typu K OSI
- współpraca w ramach strategii sprawiedliwej transformacji regionu
- wspólne projekty społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i środowiskowe

17. Budowa kolei północ-południe (Inowrocław, Konin, Turek, Kalisz) oraz terminala kolejowego w Koninie

Rozwiązanie problemu: słabe połączenia kolejowe, brak terminala kolejowego

18. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych

- Powiększenie dotychczasowych terenów inwestycyjnych i zlokalizowanie ich w gminach, gdzie działał przemysł wydobywczo-energetyczny

19. Rozwój turystyki

Rozwiązanie problemów: słabo rozwinięta turystyka, brak dbałości o architekturę, brak zagospodarowania terenów Warty

a) Muzeum Górnictwa i Energetyki w siedzibie FUGO lub Elektrowni Pątnów

b) plaże przy jeziorach poodkrywkowych

c) zagospodarowanie brzegów Warty

- ścieżki rowerowe,

- tereny rekreacyjne

d) promocja regionu i jego górniczej historii

e) odrestaurowanie starych i zapomnianych miejsc kulturalnych i publicznych

20. Przestrzeń dla młodzieży

Rozwiązanie problemu: mało miejsc do spotkań towarzyskich

a) przestrzeń kreatywna – FabLab

b) przestrzeń kulturalno-rozrywkowa

- wykorzystanie nieużytków, opuszczonych budynków na utworzenie nowych miejsc spotkań
- kontenery z foodtruckami nad Wartą

21. Regionalny Program Mieszkaniowy

Rozwiązanie problemu: konieczność wyjazdu z regionu przez brak dostępnych mieszkań

- program tanich mieszkań na wynajem w miastach powiatowych, ze zniżką 50% dla osób do 26 roku życia
- obsługiwany przez MTBS

22. Rozwój kultury

a) promocja tradycyjnych rozrywek: kino, teatr, biblioteka

b) zwiększenie ilości imprez publicznych, zwłaszcza masowych z kultury niskiej

c) większe konsultacje z mieszkańcami na temat programów imprez

23. Powołanie pełnomocnika młodzieży przy Prezydencie Miasta Konina i starostach powiatowych

- pracownik urzędu, który będzie zajmował się tworzeniem polityki młodzieżowej
- nie będzie to kolejny etat, a przydzielenie obowiązków obecnie zatrudnionej osobie w urzędzie

